

človekov odnos do okolja; številne raziskave namreč ugotavljajo, da se ljudje obnašamo nekritično, pri svojih stališčih in dejanjih sledimo množici, pomena lastnih dejanj pa se običajno sploh ne zavedamo. Na srečo to ni nujno slabo; ko posameznik spozna, da drugi o določeni stvari mislijo drugače kot on sam, običajno vsaj malo spremeni svoje stališče – tudi glede varovanja okolja. S socialnim vplivanjem se tako širijo pozitivni zgledi ter krepki kolektivna okoljska ozaveščenost.

Strinjam se s piscem predgovora, psihologom Markom Poličem, da je prispevek knjige tako teoretski kot praktičen: na eni strani izboljšuje razumevanje okoljske ozaveščenosti in vedenja ter dejavnikov, ki nanju vplivajo, na drugi strani pa prinaša napotke za konkretna ravnanja, ki ohranjajo zdravo in kakovostno življenjsko okolje. Avtorica je svojo nalogo nedvomno opravila, zdaj pa je na potezi država, da ta pristop uporabi širše in metode socialnega vplivanja uvede v izobraževalni sistem.

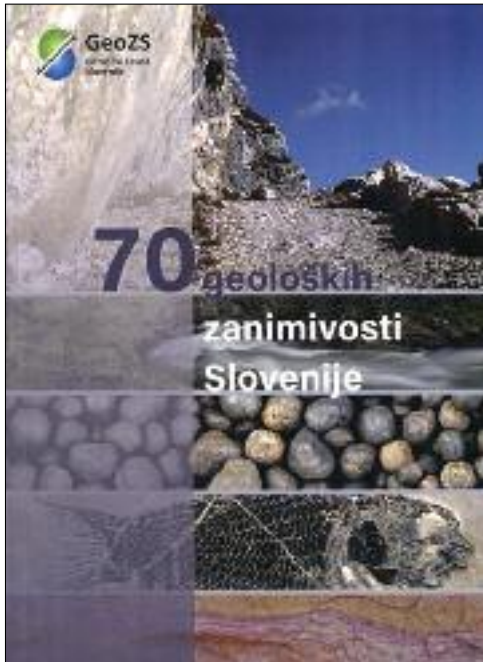
Knjiga je brezplačno dostopna na spletnem naslovu: http://zalozba.zrc-sazu.si/sites/default/files/georitem_26-screen1.pdf.

Jernej Tiran

Nina Rman, Matevž Novak (urednika):

70 geoloških zanimivosti Slovenije

Ljubljana 2016: Geološki zavod Slovenije, 204 strani, ISBN 978-961-6498-46-3

Poljudne geološke publikacije, ki bi nadebudne ljubitelje naravoslovja spodbujale k odkrivanju in spoznavanju kamnin, mineralov in fosilov, so pri nas razmeroma redke. Nekoliko starejši geografi se še spomnimo prirodnih knjižic Geološki izleti po Sloveniji in Geološki izleti po ljubljanski okolici, ki so pred več kot pol stoletja izšle pri Mladinski knjigi v okviru zbirke Mladi geolog. Pri obeh je imel ključno vlogo Anton Ramovš, ki je dolga leta geološko vzgajal tudi generacije študentov na Oddelku za geografijo

Ljubljanske Filozofske fakultete. Po dolgotrajnem zatišju je veliko obetala priprava Slovenske geološke transverzale, ki je zaenkrat speljana in označena od Jezerskega do Petrovega Brda. Njen pobudnik, Stan-ko Buser, je pripravil geološki vodnik za odsek od Jezerskega prek Tržiča do Jesenic, po njegovi smrti pa je zamisel o geološki poti, ki bi povezovala največje geološke zanimivosti slovenskega ozemlja, po-stopoma zamrla. Sledila so leta ponovnega premora, ki so ga le tu in tam prijetno prekinile izdaje krajevnih geoloških vodnikov, kakršna sta na primer Vodnik po geološki učni poti v Kozjanskem parku Bogoljuba Aničiča in Jerneja Pavšiča ter knjižica Geološka zgradba in geološke zanimivosti Bohorja Bogoljuba Aničiča. Novo zatišje je trajalo vse do letošnje pomladi, ko je po res dolgem času izšel nov vodnik po geoloških zanimivostih celotne Slovenije. Knjigo sta uredila geologa Nina Rman in Matevž Novak, s po-sameznimi opisi pa je sodelovalo kar 25 različnih avtorjev iz različnih geoloških inštitucij, največ iz Geološkega zavoda Slovenije, Oddelka za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete, Prirodoslovnega muzeja Slovenije in Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave.

Ker so s knjigo obeležili tudi sedemdeseto obletnico delovanja Geološkega zavoda Slovenije, so se odločili za predstavitev sedemdesetih geoloških zanimivosti, ki jih lahko opazujemo v naravi, tem pa so dodali še opise šestih posebej pomembnih zanimivosti, ki so shranjene v muzejskih ali sorodnih zbirkah: karbonske rastline z Ljubljanskega gradu, fosile Dovžanove soteske, morske konjičke iz Tunjiškega gričevja, triasne fosile vretenčarjev iz Kamniško-Savinjskih Alp, kristale dravita iz okolice Dobrove pri Dravogradu ter meteorit Jesenice, ki je spomladi 2009 padel na Mežakljo.

Vsebinsko lahko knjigo razdelimo na tri dele: uvodni, opisni in sklepni del. Na uvodnih straneh nas urednika poučita o izboru znamenitosti in ustrezni uporabi vodnika. Geologinji in naravovarstvenici Mojca Bedjanič in Martina Stupar nas seznanita z geobontonom, Matevž Novak pa nas na kratko popelje skozi geološko preteklost slovenskega ozemlja. Da bi bile izbrane geološke zanimivosti kar najbolj enakomerno razporejene po celotni Sloveniji, sta jih urednika izbirala in razporedila po statističnih regijah Slovenije. Zaradi različne geološke pestrosti slovenskega ozemlja pa se število izbranih zanimivosti od regije do regije vseeno precej razlikuje. Iz Zasavske regije so na primer predstavljeni samo miocenski fosili iz kamnoloma Lipovica nad Brišami, največ, kar šestnajst zanimivosti, pa je zbranih v Goriški regiji. Vsaka geološka zanimivost je predstavljena na dveh straneh, od katerih je ena namenjena predvsem besedilu, druga pa fotografijam. Besedilna stran obsega ime in opis geološke zanimivosti ter podatke o dostopu in zavarovanosti. Lega je označena na izseku zemljevida v merilu 1 : 50.000, za vse uporabnike GPS sprejemnikov pa so na voljo tudi koordinate v Gauss-Krügerjevem in geografskem zapisu. Imetniki pametnih telefonov lahko s kodo QR ob posamezni točki dostopajo do spletnega zemljevida. Slikovna stran je sestavljena iz dveh ali treh barvnih fotografij, z različnimi simboli pa je opredeljena vrsta geološke naravne vrednote. Možnosti so naslednje: kamnina, mineral, fosil, sediment, tektonski pojav, podzemna voda ali plin, oblika površja, kraški pojav, posebna oblika v kamnini, mineralna surovina, geološka naravna nesreča, živilo z geološkim poreklom in svetovna posebnost. Sklepni del knjige sestavljata obsežen seznam muzejev in zbirk z geološkimi vsebinami ter seznam literature za vse, ki bi radi svoje geološko znanje dodatno poglobili.

Knjiga o geoloških zanimivostih Slovenije je prijetna in dolgo pričakovana novost med sodobno geološko literaturo. Opisi ohranjajo ustrezno ravnotežje med strokovnostjo in poljudnostjo ter so primerne dolžine. Ob pripravi knjige sta s svojimi fotografijami sodelovala tudi dva geografa. Bojan Erhartič je prispeval fotografijo cvetočega Ljubljanskega barja, Matija Zorn pa fotografiji drobirskega toka v Logu pod Mangartom. Če novo knjigo primerjamo s knjigama o geoloških izletih po Sloveniji in po ljubljanski okolici iz začetka tega zapisa, je morda najbolj opazna sprememba izrazita širitev obsega sedanjega geološkega proučevanja. Če sta se starejši knjigi osredotočali predvsem na opise kamnin, mineralov, fosilov in geološke zgradbe, so v novi knjigi našli svoj prostor tudi izviri, mineralne vode, mofete, spodmoli, jame, kraška polja ter rečne, kraške in ledeniške doline. Celo kraški teran in refošk ne manjkata.

Pohvaliti velja izbor geoloških zanimivosti. Prepričan sem, da sta urednika v skrbi za naravno dediščino namerno izpustila kakšno zanimivost v strahu, da bi ji prevelik obisk utegnil škoditi. Znan je primer geološke učne poti na Govce zahodno od Laškega, ki jo je pred dvema desetletjema uredil geolog Tomaž

Majcen. Pot so kasneje namenoma zanemarili, saj so neosveščeni obiskovalci v svoji pretirani vnemi povsem opustošili nekatera najbolj zanimiva najdišča fosilov ob poti. Pohvalno je tudi, da na spletnih straneh Geološkega zavoda Slovenije (<http://www.geo-zs.si/index.php/component/content/article?id=176>) zbirajo popravke sicer redkih vsebinskih napak, ki jih bodo upoštevali ob naslednji izdaji in da je ob koncu poletja izšla tudi angleška različica geološkega turističnega vodnika z naslovom *70 Geological Wonders of Slovenia*.

Geografi in drugi ljubitelji naravoslovja, knjiga o sedemdesetih geoloških zanimivostih Slovenije je že nekaj mesecev na policah knjigarn in knjižnic, opisane točke od strunjanskega flišnega klifa do fitloidnega skrilavca na Sotini pa čakajo na vaš obisk.

Mauro Hrvatin

Rok Ciglič, Blaž Komac:

The Central-European Urban Heat Island Atlas

Ljubljana 2015: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, ISBN 978-961-254-860-5 (elektronski vir)

Med številnimi projekti, v katere je bil v minulih letih vpet Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, je bil tudi projekt UHI – Razvoj in uporaba ublažitvenih ter prilagoditvenih strategij in ukrepov za lajšanje globalnega vpliva mestnih toplotnih otokov (*Development and application of mitigation and adaptation strategies and measures for counteracting the global Urban Heat Islands phenomenon*), ki ga je financirala Evropska unija (*European Regional Development Fund*). V njem so se ukvarjali s problematiko mestnih toplotnih otokov (angleško *urban heat island* oziroma UHI). Projekt UHI, ki je potekal med letoma 2011 in 2014, je bil namenjen razvoju ublažitev in preprečevanju tveganj v povezavi s pojavom mestnega toplotnega otoka ter pripravi ustreznih strategij upravljanja mestnih skupnosti.